

lobce žádá náhradu škody alternativně, neboť nežádá náhradu škody (interese) vedle předmětu původně zažalovaného, nýbrž jen místo něho, jak to § 235 čtvrtý odstavec c. ř. s. předpokládá (srovnej zdejší rozhodnutí čis. 44 sb. n. s.). Důvodnému dovolacímu rekursu bylo proto vyhověno, aniž bylo třeba, obírat se otázkou, zda následkem nové úpravy žaloby není se obávati značného stížení nebo průtahu jednání.

Čís. 7745.

Rozkaz majitele domu, by bylo rozsvěcováno $\frac{1}{4}$ hodiny po západu slunce, není dostatečně přesným a jest majitel domu práv náhradou škody z úrazu na neosvětlené chodbě, nedozíral-li na to, by bylo včas rozsvíceno. Pro ručení za škodu jest nerozhodno, že majitel domu nebyl uznán vinným v trestním řízení. I ten, kdo měl osvětlovati chodbu, jest práv náhradou škody, neosvětlil-li chodbu včas.

(Rozh. ze dne 2. února 1928, Rv II 235/27.)

Žalobkyně spadla do sklepa v domě, jehož chodba nebyla osvětlena a poranila se. Dům náležel G-ovi, povinnost osvětlovati chodby náležela M-ové. Žalobní nárok na náhradu škody uznal *pro c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e* polovinou co do důvodu po právu proti G-ovi, proti M-ové žalobu zamítl. *O d v o l a c í s o u d* nevyhověl odvolání žalovaného G-a, k odvolání žalobkyně uznal žalobní nárok co do důvodu z polovice po právu i proti M-ové. *D ů v o d y*: První soud zjistil, kteréhož zjištění se žalobci sami dovolávají a dlužno z něho vycházeti, že žalovaná M-ová převzala na se na žádost G-ovu povinnost osvětlování chodby a schodů. Z toho prvý soud usuzuje, že tím nepřevzala smluvní povinnost vůči třetím osobám, což jest správné. Povinnost tu převzala jen vůči žalovanému G-ovi. Prvý soud také nepraví, že není tu smluvní povinnosti její vůči G-ovi, jak mylně se v odvolání žalobců tvrdí, nýbrž dovodiv, že má žalovaný G. povinnost smluvní podle § 1313 a) obč. zák. k osvětlování chodby a schodů vůči nájemníkům a tudíž i vůči osobám třetím, usuzuje, že této smluvní povinnosti M-ová nemá ani k nájemníkům ani k osobám třetím a jen v důsledku tohoto názoru neuznává její zodpovědnost za škodu či zavinění. Ovšem názoru prvního soudu o povinnosti smluvní žalovaného G-a podle §§ 1313 a) obč. zák., jak dále uvedeno bude, nesdílí soud odvolací a nelze ani pro posouzení zavinění žalované M-ové z tohoto názoru vycházeti. Také o jednatelství bez příkazu podle § 1035 obč. zák. a zodpovědnosti žalované M-ové a zodpovědnosti její za opomenutí osvětlení chodeb a schodů nelze mluvit, když je zjištěno, že převzala smluvně, třebaš snad bezplatně, osvětlovací povinnost. Ani § 1002 obč. zák. nedovolávají se žalobci důvodně pro povinnost této žalované, neboť podle § 1014 obč. zák. ručil by za škodu v mezích plné moci M-ové dané G. sám. Za to však právem dovolávají se žalobci ustanovení § 1295 obč. zák. pro povinnost žalované M-ové k náhradě škody způsobené jejím zaviněním. První soud zjistil,

slyšev svědky i strany, že v den úrazu žalobkyně 9. prosince 1925 zapadalo slunce po 4. hod. odpoledne, že žalobkyně vkročila do předsíně domu G-ova v takové době, kdy již vzhledem k době roční a času denního bylo třeba osvětliti chodby a schody a že svítilny u domu venku není a od svítilny 20 m od tohoto domu vzdálené do chodby světlo vniknouti nemohlo, že v době úrazu chodby a schody osvětleny nebyly, a že žalovaná M-ová převzala osvětlování chodeb a schodů k žádosti žalovaného G-a s poučením, že rozsvěcovati jest $\frac{1}{4}$ hod. po západu slunce, že v chodbě v kritické době bylo tma, takže musila svědkyně Olga K-ová, slyšíc volání žalobkyně o pomoc, vyjít na chodbu se svíčkou, ježto bez světla ničeho neviděla. Dále zjistil, že žalovaná M-ová určitou hodinu osvětlovací nedodržovala a rozsvěcovala, kdy se jí to zdálo dle denních poměrů a počasí nutným a že žalobkyně, jdouc chodbou, patrně spadla po několika schodech. Tato zjištění přejímá i odvolací soud. Nepřihlíží-li se k otázce, zda a do jaké míry zavinila žalobkyně úraz svůj sama, o čem bude dále jednáno, jest jasno, že úraz, t. j. škoda nastala tím, že chodba nebyla osvětlena a schodky nebylo viděti. Jest tudíž prokázán čin protiprávní, t. j. opomenutí osvětliti chodbu a škoda i příčinná souvislost mezi oběma. Jest pouze otázkou, nehledě k otázce zavinění žalobkyně, kdo z obou žalovaných či zda oba jsou za škodu zodpovědni či kdo z nich ji zavinil. Ze zjištění hořejších plyne, a jest jisto, že úraz povstalý neosvětlením chodby a pádem žalobkyně se schodků, kterých nebylo viděti, zavinila v první řadě žalovaná M-ová, nerozsvítivši světel na chodbě včas, neboť bylo-li v kritickou dobu tak tma na chodbě, že si musila svědkyně K-ová svítiti svíčkou, byla tu jistě potřeba osvětlení chodeb. Vzala-li na sebe povinnost osvětlovati chodby, což bylo nutným, ježto jsou v domě nájemníci, jak prvý soud zjistil, mělo se tak státi včas, neučinila-li tak, dopustila se opomenutí, za něž zodpovídá dle §§ 1295, 1297 obč. zák. jako přímá škůdkyně. Je naprosto nerozhodno pro posouzení věci, byl-li tu smluvní poměr její k žalobkyni čili nic, škoda nemusí vznikat nesplněním smlouvy, může vzniknouti i z činů (opomenutí) nedovolených i z jistých jiných poměrů. První soud neposoudil věc ohledně této žalované po stránce právní správně, pokud vyvozuje z té okolnosti, že nebyla s žalobkyní v poměru smluvním, že za škodu neodpovídá, že ji nezavinila. Škůdce jest vždy a ve všech případech za škodu způsobenou zodpověděn, zavinil-li ji. Ani ustanovení §§ 1313 a) a 1315 obč. zák. neosvobozuje přímého škůdce od povinnosti k náhradě škody, jím zaviněné. Ustanovení ta řeší jen otázku, pokud zmocnitel ručí i sám za škodu způsobenou zmocněncem. V tomto směru jest ovšem odvolání žalobců odůvodněno, nikoliv však pokud se domáhají, by bylo uznáno, že nárok žalobní jest celý po právu. Žalobci tvrdí v odvolání opačně k tvrzením v řízení v prvé stolici, že se vyznala žalobkyně v domě G-ové a že příčinou úrazu bylo, že u schodů nebyly dveře. Tvrzením o tom, že úraz byl přiveden tím, že nebyly u schodu dveře, nelze se obírat, ježto je to nedovolená novota. Vzhledem k tvrzení, že žalobkyně se vyznala v domě tom, netřeba se ani obírat zjištěním prvního soudu, zda se dobře nevyznala a stačí

přihlížeti k tomuto doznání žalobkyně. Vyznala-li se žalobkyně však v domě, tím spíše dlužno přisvědčiti názoru prvního soudu, že úraz svůj spoluzavinila, musilo jí býti známo, že tam nedaleko dveří, do kterých chtěla jíti, jsou schody a měla býti ještě opatrnější, když bylo tma na chodbě a jen hmatáním po zdi se orientovala a schody, s nichž spadla, dle nálezu znalce od středu dveří L-ové, k níž šla, byly 2 m vzdáleny, což se tímto zjišťuje. Jdouc chodbou ve tmě nedbala žalobkyně opatrnosti v § 1297 obč. zák. stanovené a je za úraz a škodu svou dle § 1304 obč. zák. spoluzodpovědná, jak správně první soud již dovodil.

Odvolání žalovaného Adolfa G-a. Jest sice přisvědčiti odvolateli, že nelze povinnost k náhradě škody u něho opíratí o ustanovení § 1313 a) obč. zák., pokud se týče § 1096 obč. zák. Otázka smluvního poměru a jeho porušení, pokud jde o nájemníky, nemůže zde přijíti v úvahu, ježto žalobkyně nájemnicí odvolatelovou není a § 1313 a) obč. zák. výslovně mluví o povinnosti plnění smluvního. Ani ustanovení §§ 4 a 6 domov. řádu nemůže zde přijíti v úvahu, ježto zákon ten nestanoví povinnost osvětlovací, nýbrž povinnost, kdo má osvětlovati a kdo je za to zodpověden. Povinnost osvětlovací může býti uložena buď zvláštním policejním předpisem nebo požadavkem všeobecné opatrnosti. Povinnost k náhradě škody u odvolatele z ustanovení soudem prvním uváděných nelze vyvoditi. Také ji nelze dovoditi podle § 1311 obč. zák. z přestoupení policejního předpisu, který, jak první soud zjistil, neexistuje v tuzemsku. Nesporno však jest, že odvolatel uznával po dlouhá léta nutnost osvětlovati chodby a schody z důvodu bezpečnosti života pro osoby v domě jeho bydlící a že osvětlování se dalo a že sám poučil M-ovou, aby rozsvěcovala $\frac{1}{4}$ hod. po západu slunce. Předvídal tedy ve své normální opatrnosti, že by mohla z nevčasného osvětlení vzniknouti někomu škoda. Přes to však nedozíral na to, zda se osvětlení děje včas. Takové zanedbání opatrnosti a neosvětlení může míti za následek stíhání trestní, jak se také v tomto případě stalo, dle nepopřené tvrzení v žalobě, jeť to opominutí, z něhož snadno nebezpečnost pro život, zdraví a tělesnou bezpečnost lidskou se dá předvídati podle § 431 tr. zák. a ježto v době úrazu nebyly chodby osvětleny, což odvolatel svým nedozíráním na včasnost osvětlení zavinil, je zodpověden z náhrady škody podle § 1311 obč. zák. a nehledě ani k tomu, je zodpověden ze zanedbání opatrnosti podle § 1297 obč. zák. Právem tudíž uznal první soud, že odvolatel škodu spoluzavinil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaných.

D ů v o d y:

K d o v o l á n í A d o l f a G-a: Ježto dovolatelé skutková zjištění odvolacího soudu nenapadají, není podle nynějšího stavu věci po stránce skutkové již sporu, že Marie M-ová přivodila — třebaže ne sama, nýbrž spolu s jinými osobami — žalobkynin úraz, protože, byvši dovolatelem zavázána, by v jeho domě $\frac{1}{4}$ hodiny po západu slunce rozsvěcovala, své povinnosti řádně neplnila. Dovolatel napadá právní názor odvolacího soudu (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), že žalobkynin úraz zavinil spolu s Marií

M-ovou, s odůvodněním, že dal M-ové dosti přesné ponaučení, že na ni též dostatečně dohlížel a že se tudíž nedopustil opomenutí, pro něž by byl odpovědným ze žalobkynina úrazu. Než jeho vývody, že své dohlédací povinnosti s dostatek plnil, jsou v naprostém rozporu se skutkovým, na vlastním seznání odvolatele založeným zjištěním odvolacího soudu, že Marii M-ovou nekontroloval vůbec. Tu se již nelze dále obírat s jeho rozsáhlými vývody, že jeho dohlédací činnost podle zákona postačovala a že bedlivější dohled prakticky nelze na majiteli domu žádati. Názor dovolatelův, že rozkaz daný M-ové, by rozsvěcovala $\frac{1}{4}$ hodiny po západu slunce, je s dostatek přesný, vyvrátil zcela případně již druhý soud, zdůrazňuje, že často zejména v mlhavé neb zamračené dny, není ani možno zjistiti, kdy slunce zapadlo. Mimo to může podle okolností přirozeného osvětlení nastati již před západem slunce aneb před uplynutím $\frac{1}{4}$ hodiny od něho takové temno, že je rozsvícení v zájmu lidské bezpečnosti naprosto nezbytné. Když tudíž druhý soud seznal, že rozkaz, jejž dovolatel dal M-ové, není dosti přesný a že dovolatel nedozíral na to, zda se osvětlení děje včas, a dále seznal, že v době úrazu nebyly chodby jeho domu osvětleny, ačkoli osvětlení mělo tehdy pro tmu na chodbě v onu dobu již býti, nelze uzříti právního omylu (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) v jeho závěru, že též dovolatel zavinil neosvětlení chodby a je proto také odpovědný z úrazu, jejž žalobkyně utrpěla, a že je tedy také povinen náhradou škody, jež jí z toho vzešla. Okolnost, že dovolatel v trestním řízení nebyl uznán vinným, nemá pro jsoucnost soukromoprávních nároků rozhodného významu, protože předpoklady odsuzujícího výroku pro nějaký trestný čin podle § 431 tr. zák. neb pod. jsou zejména po stránce subjektivní podstatně rozdílné od předpokladů soukromoprávního zavinění podle § 1295 a násl. obč. zák. a osvobozující výrok trestního soudce civilního soudce neváže.

K dovolání obou žalovaných: Žalovaná Marie M-ová nenapadla odvolací rozsudek po skutkové stránce a neprovádí dovolání v tom směru, že by z jeho skutkových zjištění neplynulo i její zavinění, nýbrž vylučuje toto spolu se žalovaným G-em jen proto, že o její zavinění vůbec aneb v podstatné části nemůže býti řeči pro výlučné aneb alespoň daleko převážné zavinění žalobkynino. Dovolatelé mají pravdu v tom, že žalobkyně má též sama vinu na svém úrazu. To uznaly též nižší soudy. Ale z toho ještě neplyne, že by tím pozbyla nároku na náhradu škody jí způsobené též cizí vinou, jak lze jasně seznati z ustanovení § 1304 obč. zák. Otázku, zda by o pozbytí jejích nároků mohla býti řeč, kdyby žalobkyně byla, jak dovolání naznačuje, přerušila příčinnou souvislost mezi opomenutím dovolatelů a mezi vlastním úrazem tím, že svůj úraz přivodila ze svobodné vůle aneb alespoň tak hrubou nedbalostí, že by její zavinění v poměru k zavinění odpůrců bylo značně převážné, takže by jejich zavinění vedle jejího nepadalo znatelně na váhu, netřeba tu řešiti, ježto pro úsudek na úmyslné jednání aneb značně převážné zavinění žalobkyně není v rozsudcích nižších soudů skutkového podkladu. Stejně v nich není skutkových zjištění, z nichž by se

dalo souditi na jiný určitý poměr mezi obaplným zaviněním sporných stran, zejména na poměr 1:5, jež dovolání má za případný, aniž však pro něj uvádí nějaké důvody. Použil proto odvolací soud právem ustanovení poslední věty § 1304 obč. zák. o dělení škody stejným dílem.

Čís. 7746.

Rozvedený manžel jest povinen poskytovat manželce výživu i tehdy, má-li proti ní vzájemnou peněžní pohledávku. Vzájemnou peněžní pohledávku nemůže manžel namítati započtením proti manželčinu nároku na výživné, třebas se bylo domáháno vyživovacích příspěvků v penězích.

(Rozh. ze dne 3. února 1928, R I 460/27.)

Kristian G. byl povinen na základě soudního smíru platiti své rozvedené manželce Almě G-ové vyživovací příspěvky (§ 91 obč. zák.) a měl na základě rozsudku za ni pohledávku na náhradu útrat sporu. Ku zajištění této pohledávky žádal o povolení exekuce zabavením vyživovacích příspěvků. Soud první stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Ze smíru ze dne 8. června 1923 vyplývá, že smluveným vyživovacím příspěvkem 700 Kč měsíčně měla býti povinné straně poskytnuta výživa, náležející jí podle § 91 po případě § 1264 obč. zák. Tato částka nepozbývá tím, že byla poskytnuta povinné straně smlouvou, nikterak rázu pohledávky z výživného, patřícího povinné straně ze zákona, poněvadž právní titul spočívá na ustanovení § 91 obč. zák. Tomuto závazku, by své manželce poskytovala slušnou výživu, snaží se nyní vymáhající strana vymknouti se tím, že vede na toto výživné exekuci, kompensuje je tedy nuceně s útratovou pohledávkou, příslušející jí proti povinné straně. Není však přípustné, by se manžel započtením protipohledávek vymykal závazkům, k nimž jest podle § 91 obč. zák. povinen (Gl. U. 8335 ze dne 22. března 1881, čís. 1639 Spruchrepertorium 106 a Gl. U. 1602).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Vymáhající věřitel napadá rozhodnutí rekursního soudu, doličuje, že pohledávka povinné strany podléhá exekuci podle § 291 čís. 2 ex. ř. Než v této věci nejedná se o to, zda a do jaké výše je pohledávka Almy G-ové vyjmuta z exekuce, nýbrž o to, zda Kristián G. může se vedením této exekuce sprostili své povinnosti plniti vyživovací povinnost, k níž je podle zákona (§ 91 obč. zák.) zavázán. Tuto otázku rozřešil rekursní soud správně a své rozhodnutí správně odůvodnil. Zabavením nároku na výživné sleduje vymáhající věřitel účel, by v době dospělosti útratové pohledávky započítal pohledávku povinné strany na výživné na tuto svou pohledávku. Tím by připravil Almu G-ovou o výživné. Nejvyšší soud ve Vídni vyslovil v rozhodnutí ze dne 22. března 1881, Gl. U.